

مقایسه مهارت نوشتاری دانش آموزان پایه اول دبستان با و بدون تجربه پیش از دبستان

تفاوت در کجاست؟

عطیه شهودی مژدهی

کارشناس ارشد آموزش و پرورش پیش از دبستان

چکیده

بر آموزش و پرورش در دوره پیش از دبستان همچون درون دادی حساس هم از نظر رشد کلی یک فرد و هم از نظر تأثیر در پذیرش و نگهداری کودکان در سطوح دبستان، تأکید شده است. تحقیقات انجام شده در سال‌های اخیر، نشان‌دهنده تأثیر

برنامه‌های غنی و برنامه‌ریزی آموزشی مطلوب، برای گروه‌های سنی مختلف کودکان این دوره است. هدف از این پژوهش کاربردی مقایسه مهارت نوشتاری کودکان با و بدون تجربه پیش دبستانی در پایه اول دبستان و ارائه راهکارهای مناسب است. در این پژوهش علمی - مقایسه‌ای، جامعه آماری شامل همه دانش‌آموزان پایه اول دبستان در شهر تهران است که از طریق نمونه‌گیری خوشه‌ای مرحله‌ای، ۶۰ دانش‌آموز کلاس اول دبستان انتخاب شدند که ۳۰ دانش‌آموز دوره پیش از دبستان (۱۵ دختر و ۱۵ پسر) را گذرانده بودند و ۳۰ دانش‌آموز دیگر بدون تجربه پیش از دبستان برای مشخص کردن دانش‌آموزان با و بدون تجربه پیش از دبستان به پرونده تحصیلی آنان مراجعه شد که به تأیید معلمان رسید، همچنین برای آزمون مهارت نوشتاری دانش‌آموزان از آزمون پیشرفت نوشتن (راغب، ۱۳۸۴) استفاده شد. در این مطالعه، متغیرهایی از جمله مهارت نوشتن در دو بخش املاء و انشاء، تجربه پیش از دبستان و دختر و پسر در هفت فرضیه بررسی شد. در تحلیل داده‌ها، مشاهده شد که در تمامی فرضیه‌های پژوهشی بین دانش‌آموزان با تجربه پیش از دبستان نسبت به دانش‌آموزان بدون تجربه پیش از دبستان از نظر مهارت املاء و انشاء تفاوت معناداری وجود دارد.

کلیدواژه‌ها: آموزش پیش از دبستان، مهارت نوشتن و زبان آموزی.

بر طبق نظریه هندرسون (۱۹۹۰)، کودکان در سنین پیش دبستانی در مرحله پیش‌سوادآموزی هستند. در این مرحله، کودک مفاهیمی چون تمایز بین نوشتار و نقاشی، جهت‌مندی خط (این که خطی مانند فارسی، از راست به چپ پردازش می‌شود و از بالا به پایین است) و پایه‌های آگاهی واجی را می‌آموزد. در همین جا است که اهمیت برنامه‌های مراکز پیش از دبستان آشکار می‌شود، زیرا برای کسب مهارت نوشتن، کودک احتیاج به مواردی، مانند هماهنگی چشم و دست، توانمندی عضلات کوچک دست و انگشتان و رشد توانایی به کارگیری صحیح عضلات ریز دست برای قلم در دست گرفتن، تقویت ادراک دیداری، سمت‌شناسی و شناخت مفاهیم نیاز دارد. کودکی که در معرض آموزش‌های مرتبط با مهارت نوشتن و پیش‌نیازهای آن قرار داشته باشد، با ورود به دوره ابتدایی، فرآیند یادگیری نوشتن را به‌طور مؤثری طی می‌کند و نسبت به سایر دانش‌آموزانی که چنین تجربه‌ای ندارند، از قابلیت‌های خوبی در نوشتن برخوردارند. اهمیتی که حضور کودک در مرکز پیش از دبستان در این مرحله دارد، انکار ناپذیر است، زیرا این مراکز فرصت‌های متعددی برای فعالیت و کسب مهارت در پیش‌نیازهای نوشتن برای کودکان فراهم می‌کنند. در این مراکز، کودکان با اهمیت نوشتار به‌عنوان بخشی جدانشدنی از زندگی آشنا می‌شوند و میل و رغبتی در آنان برای کسب چنین مهارتی برانگیخته می‌شود. پژوهش‌های متعددی در زمینه تأثیر آموزش‌های پیش از دبستان انجام گرفته است، که تأثیر آن را بر عملکرد تحصیلی کودکان نیز آشکار ساخته است، که این تأثیر فقط محدود به مهارت نوشتاری نبوده و بر سایر مواد درسی نیز مؤثر بوده است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که آموزش‌های پیش از دبستان نه تنها بر عملکرد تحصیلی کودکان، بلکه بر تمام جنبه‌های شخصیت کودک تأثیرگذار است و تفاوت بین کودکان برخوردار از این آموزش‌ها با سایر هم‌تابان‌شان که چنین تجربه‌ای نداشته‌اند، ملموس و قابل مشاهده است.

هم‌چنین، نتایج حاصل از این مطالعه نشان می‌دهد که مهارت نوشتن در دو زمینه املاء و انشاء بهتر از دانش‌آموزان بدون تجربه پیش از دبستان است و عامل جنسیت نیز در این تفاوت‌ها مؤثر واقع شده است. بر این اساس، بر نقش تجربه‌های پیش دبستان بر مهارت‌های نوشتاری تأکید می‌شود.

در این پژوهش دکتر فرخنده مفیدی در مقام استاد راهنما و دکتر حمید علیزاده در مقام استاد مشاور حضور داشته‌اند. اصل پژوهش در کتابخانه دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه علامه طباطبایی (ره) موجود است.